

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 4. De Clericis non residentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

deat foro etiam attenditur, *arg. l. 1. D. De pœnis*)
tonsuram & simul habitum deferat seu detule-
rit clericalem, exteriorem scilicet & apparen-
tem, *d. c. unico, ibi, vestes deferans clericales; &
similibus.*

2. Dicitur autem habitus clericalis, cum ejus
non sit à jure determinata qualitas, quo ex re-
gionis ulu honesti Clerici conjugati utuntur,
arg. cap. Ioannes 7. h. t. ita scilicet, ut ex aspectu
à quolibet iudicetur Clericus, *Glos. communiter
approbata in c. penult. sup. De vita & honest. Cleri-
cor.* Neque enim cogendus est iis vestibus in-
duti, quibus Clerici non conjugati, ministerio
Ecclesiæ vacantes, utuntur.

3. Cæterum decretum *d. c. unici* confirmat
Concilium Trident. *Sess. 25. c. 6. De reformat.*
eique hæc superaddit, modò Clerici tales Eccle-
siæ alicujus servitio vel ministerio ab Episcopo
sint deputati, eidemquè Ecclesiæ in clericali
habitu & tonsura deserviant & ministrent,

Quòd si harum conditionum vel una defe-
cerit, nullo privilegio clericali gaudebunt, con-
suetudine in contrarium, etiam immemoriali,
nequidquam suffragante. Sed & amittent cæ-
tera, præter privilegium canonis & fori, eo ip-
so, quo contrahunt matrimonium: fori verò &
canonis eo ipso, quo non servant condiciones
requisitas, etiam citra admonitionem vel decla-
rationem Judicis; quia ista privatio non imponi-
tur ut delicti pœna, sed ob defectum condi-
tionis requisitæ. Vide Steph. Weyms, in *Ana-
lysi sua ad d. c. o. m.*

4. Insuper quoad cætera privilegia Clericus
conjugatus reputatur omninò laicus, etiam per
matrimonium nondum consummatum, San-
chez *d. loc. n. 13. & seq.* Ideoque nec Vicarius
Episcopi in spiritualibus esse potest, nec inter-
esse divinis tempore interdicti, nec gaudet pri-
vilegio clericali, quoad gabellas, indictiones,
munera sæcularia, & quæcumque alia obse-
quia, *c. Quamquam De censuris in 6. Covar.
pract. qu. c. 31. n. 9.*

5. Quòd si verò conjugatus cum unica &
virgine separaretur ab uxore communi consen-
su, legitimoque modo ordinetur, perinde gau-
debit immunitate Ecclesiastica ac cæteri non
conjugati, quia talis reputatur ab Ecclesia
non tamquam conjugatus, sed tamquam vi-
duus continens; & civili quodam modo, quoad

usum & societatem matrimonii, uxor illi qua-
si mortua censetur. A fortiori idem dicendum,
si illa moriatur, & ipse redeat ad propria Cle-
ricorum ministeria, Videatur plenius Sanchez *d.
loco.*

6. Aliud dicendum de eo, qui in sacris con-
stitutus per dispensationem ducit uxorem,
quia talis omninò abstrahitur & quasi depo-
nitur à statu clericali. Sanchez *d. loco*: ubi docet
Clericum conjugatum per negotiationem hon-
nestam non amittere dicta privilegia, modò
condiciones requisitas servet. Similiter docet
Clericum, conjugatum cum unica & virgine,
amittentem privilegia clericalia, ob depolu-
tionem habitus clericalis & tonsuræ: car-
cuperare, resumptis habitu & tonsurâ: nec
per unam aut alteram habitus dimissionem
amitti privilegia, modò aliàs continuò dele-
rat.

TITULUS IV.

De Clericis non residenti- bus.

1. *Residero quid sit.*
2. *Tenantur beneficiati ad residentiam, etiam
ratione simplicis beneficii.*
3. *Quod tamen fallit ex generali consuetudine.*
4. *Ideoque per substitutum quis deservit re-
sist.*
5. *Quo pacto procedendum contra non residen-
tes.*
6. 7. *Causa justa excusans à residentia.*
8. *Quo casu debentur grossi fructus, non distri-
butiones.*
9. *Nisi ex certis causis.*
10. *Decreta Conc. Trid. circa residentiam Cleri-
corum.*

I. Clerici non solum inhonestè vivunt, ma-
licium consortia familiaritatemque con-
sectando, sed & non residendo in Ecclesiis suis,
& interim fructus percipiendo, eam ob causam
quandoque etiam puniendi & privandi be-
neficiis.

Est autem Residere nihil aliud, quam deservire, Flaminius *de resignat. benefic. lib. 1. qu. 10.* & Residere personaliter non est aliud, quam personale debitum per se præstare.

2. Cum igitur beneficium detur propter officium *e. fin. de rescriptis in 6.* ideo nullus ad beneficium Ecclesiasticum adsumendus est, nisi qui in loco ejusdem residere & per se deservire possit, *e. 3. & 4. hoc tit.* Omnesq; beneficiati ad residentiam personalem, id est ad personalem ministerium in loco beneficii; Episcopi quidem & Pastores, qui curam animarum habent de jure naturali & divino, Lessius 2. *De jure & iust. cap. 34. Dubitat. 39.* reliqui verò de jure communi tenentur; si ve dignitatem annexam habeant *e. 1. 2. 3. & 8. hoc tit.* si ve aliud quodcumque simplex beneficium, quantumvis tenue ac modicum, *e. Conquerente 6. & c. Inter quatuor 10. hoc tit.* Ad eò ut ipse Justinianus Imp in *l. Generaliter sancimus Cod. de Episcopis & Clericis*, sanxerit, eos tantum Clericos & Monachos immunitatis beneficio à cura & tutela gaudere, qui apud sacrosanctas Ecclesias vel monasteria permanent, non vagantes, & qui circa divina ministeria non sunt desides.

Nec hic habet locum regula Juris, quod quis possit per alium facere, quod per se ipsum potest: quia patitur exceptionem, quando electa est industria & opera personæ; ut in collatione beneficii semper electa intelligitur, *e. Is cui de officio jud. delegati in 6.* nam opera unius non est opera alterius, *l. Si non sortem §. libertus D. De condit. indebiti.* Excipiuntur tamen præstimonialia seu præstimonialia portiones habentes: cum enim hæc ex sua institutione non videantur habere ullum servitium annexum, præter lectionem horarum, non videntur quoque requirere residentiam, Garzias *de benef. 3. p. cap. 2. n. 2.*

3. Dixi de jure communi; quia ex generali totius Ecclesiæ consuetudine beneficia simplicia residentiam non requirunt *Gloss. in d. c. Conquerente ad V. deserviat.* Flamin. *à loco n. 67.* Ideoque potest quis per substitutum illis deservire.

4. Hinc quoque fit, quòd, ubi fundator in erectione alicujus Cappellanæ, vel alterius simplicis beneficii disposuerit, ut, contingente ejus vacatione, conferatur alicui, qui celebret tot. Missas in hebdomada vel mense, non te-

neatur talis provisus esse sacerdos, nec possit cogi per Episcopum, ut per se celebret: nisi fundator disertis verbis expresserit, ut per se celebret, aut ut Capellanus sit actu sacerdos. Cappellania sit sacerdotalis, ut præsentandus sit sacerdos, vel quid simile, uti latè docet Gonzal. *ad Reg. v. 111. Cancell. Gloss. 5. à nu. 74.* ubi de hoc refert declarationem Cardd. Et ratio est, quia cum aliàs fundator se semper censeatur conformare dispositioni juris civilis seu universalis consuetudinis, *l. 2. ibi. ad jus resulat. Cod. de hered. instituend. l. Cum quidam fin. §. quemadmodum C. De verb. signif.* secundum quam beneficia simplicia non requirunt residentiam; ideo per verba illa, *celebret tot vel tot Missas*, non prohibet, ne per alium celebretur; nec ea verba important obligationem sacerdotii, nec celebrationem per ipsummet Capellanum, sed designant onus ipsi Cappellanæ seu simplicis beneficii, quod per alium expleri potest, nisi aliter fundator expressè disposuerit.

5. Quod si Prælati vel alius Clericus, residentiam adstrictus, ab Ecclesia sua aut beneficio, residentiam requirente, sine justa causa abfuerit, monendus est per superiorem, ut ad Ecclesiam redeat: qui tum, si intra tempus congruum, sibi præfixum, non redierit, jure suo ac beneficio privati potest, atque alius eligi, & beneficium alteri conferri, *cap. Ex parte 8. cap. Qualiter 9. & cap. ult. hoc tit.* idque remotà quoque appellatione, *cap. Relatum 4. & cap. Conquerente 6. eod.* quamvis sit Cardinalis, *cap. 2. eod.*

6. Si verò nesciatur, ubi terrarum degat Clericus, tribus edictis publicis Ecclesiæ ejus valvis affigendis, citandus & evocandus est: qui si intra sex menses non revertatur, beneficio suo exui potest, *cap. 1. cap. Ex sua devotionis 11. hoc tit.* Idque in simplici etiam beneficio obtinet quia licet illud non requirat residentiam ex generali consuetudine, tamen ob delictum vacationis potest quis coprivari. Zerola *1. p. V. Privatio.*

Dixi, absque justa causa, quia sunt nonnullæ causæ, ob quas quis à sua Ecclesia vel beneficio abesse potest: veluti causa studiorum in aliqua Universitate, petitâ tamen prius à Superiore licentia, *e. Tua fraternitatis 12. hoc t.* si item in aula summi Pontificis quis degat, eique inserviat, *e. Cum dilectus 14. eod.* si in pro-

prii Episcopi servitio commoretur, *e. Ad audientiam 15. eod.* vel propriæ Ecclesiæ curet negotia, *e. Ex parte 13. eod.*

7. Similiter abesse quis potest ob pestem grassantem in loco beneficii: ob capitales inimicitias, post beneficium obrentum ortas: ob aëris intemperiem, vel justam & rationabilem corporis necessitatem, vel ob morbum, *e. 1. inf. De Clerico arotante.*

8. Ex aliqua harum causarum, vel alia simili, absentes etiam grossos, ut loquuntur, fructus beneficiorum suorum percipere poterunt, *d. e. Tua fraternitatis, & d. e. Cum dilectus*; sed distributiones amittent quotidianas (quæ aliàs manualia beneficia seu victualia nuncupantur, *e. unico eod. in 6.*) exceptis casibus à Jure expressis: quia illæ debentur presentibus dumtaxat pro officio divino, cui statis horis intersunt, *e. De casero 7. in fine h. e.* & qui aliter nomine distributionum quicquam receperit, dominium illius non acquirat, imò tenebitur ad restitutionem, *d. e. unico eod. in 6.*

Cujus Capituli decretum, quod Bonifac. VIII. auctoritatem habet, in usum revocat Conc. Trid. *Sess. 24. cap. 12. De refor.* Vide omnino Anallysin ad *d. Constit. Bonifac. V. Cl. Steph. Weymf.*

9. Dixi, exceptis casibus à Jure expressis; quia in *d. e. unico* tres casus seu causæ excipiuntur, ob quas absentes à divinis officiis percipiunt distributiones. Prima est, corporalis languor & infirmitas gravis, ob quam quis interesse divinis non possit, de qua postea latius. *Tit. De Cler. arotante.* Secunda est justa & rationabilis corporis necessitas: quam distinctam esse causam à priori ostendit Weymf. *ibid. n. 16. & seqq.* Tertia evidens Ecclesiæ utilitas. Adde senium, ob quod quis nequit divinis interesse, Weymf. *ibid. n. 20.* Prædictis tamen causis non obstantibus, si Ecclesia patiarur defectum ministrorum, qui officium divinum peragant, possunt & illi ex justa aliqua causâ absentes revocari ad Ecclesiæ ministerium, & compelli ad hoc per subtractionem fructuum, *e. pen. hoc tit.*

10. Denique quia juxta veteres Canones, quia aliquantisper absunt, quia statim reversuri sunt, abesse non videntur, *can. Non oportet, & can. seq. vii. qu. 1.* idem Concil. Trident. hac in parte modum statuit, multa que circa residentiam Clericorum innovavit: veluti de residen-

tia Primatum, Patriarcharum, Metropolitanorum & Episcoporum, *Sess. 6. c. 1. & Sess. 23. c. 1. De refor.* de residentia verò eorum, qui obtinent beneficia, de jure vel consuetudine requirunt residentiam, *Sess. 6. c. 2. De refor.* & de residentia obtinentium Dignitates, Personatus, Officia, *Sess. 21. c. 3. & Sess. 22. c. 3. De refor.* Denique de residentia obtinentium Canonatus, Præbendas aut portiones, *Sess. 24. cap. 12. & de pœnis non residentium iisdem locis.*

TITULUS V.

De Præbendis & Dignitatibus.

§. I.

Quid sit Præbenda & Beneficium Ecclesiasticum.

1. Præbenda propriè qua dicitur, & varia illius acceptiones.
2. Quæ Canonica seu Canonatus.
3. Quid sit beneficium Ecclesiasticum.
4. In eo tria considerari, primò Officium.
5. 6. Deinde jus percipiendi fructus, & ipsos fructus.
7. Beneficium ex sua institutione perpetuum esse debet.

DE bonis Clericorum internis tam animi, quam corporis, jam dictum est. Dicendum nunc est de bonis eorum externis, nempe de Præbendis & Dignitatibus, cæterisque beneficiis, in quibus residere debent.

1. Præbenda propriè dicitur Canonica portio, *e. Vacante 26. c. Dilectus 27. & alii h. t. & significat eam portionem, quæ de communi bonorum proventuumque Ecclesiasticorum massa sumitur, & præbetur singulis pro sua portione, e. Cum M. Ferrariensis 9. sup. De constit. cap. Relatum 9. hoc tit.* Distinguitur à Beneficio Ecclesiastico, quia nomen illud antiquius est nomine Præbendæ, sic propriè appellatæ, ut declarat Boët. *Epo Commens. in c. 1. inf. De testam. num. 33. & seqq.* In hoc verò Titulo capitur generaliter pro omni beneficio, Eccle-